СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 49. Джерзі Сиґі, Н. Дж., четвер, 29-го лютого 1940. No. 49. Jersey City, N. J., Thursday, February 29, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237; 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УКРІПЛЕННЯ ПАНАМСЬКОГО КАНАЛУ

КРИСТОБАЛ (Каналова смуга). — Президент Рузвелт точно оглядав укріплення Каналової смуги і прийшов до висновку, що треба ті укріплення подвоїти, зокрема треба збільшити число розвідчих літаків і уставити нові далекосяглі гармати. Президент висказався також за те, щоби побудувати треті шлюзи в самому Каналі, коштом 100 міліонів долярів.

ВАШИНҐТОН. — Конґресовий комітет засобів відкинув думку президента Рузвелта, щоб ухвалити гроші на будування нових шлюзів у Панамськім Каналі. Комітет станув на становищі, що ще не вироблені пляни таких шлюзів і не знати точно, скільки вони будуть коштувати. Замісць ухвалювати гроші на шлюзи комітет ухвалив $850,000 на вироблення плянів.

НЕЗАДОВОЛЕННЯ З АЛІЯНТІВ.

ВАШИНҐТОН. — На переслуханні перед конґресовим фінансовим комітетом зізнавали секретар Валас і Ґрейді. Вони говорили, що не треба виключати можливости, що американський уряд повизьме певні міри, звернені проти англійської і французької торговлі, бо Англія і Франція виріжняють американську торговлю на її некористь. Згадано також про Арґентину, до якої також правдоподібно будуть примінені протиміри.

ВИБІР КОНҐРЕСМЕНІВ В ОГАЙО.

КОЛОМБОС (Огайо). — В додаткових конґресових виборах у двох дистриктах стейту Огайо вийшли оба конґресмени з Републиканської Партії. Один із них перетим належав до Републиканської Партії, а другий належав до Демократичної. Нововибраними конґресменами є: Ґері МекҐрейґор і пані Честер Болтон. Остання є одною з найбагатших жінок у згаданому стейті. Вона здобула той сам мандат, що його передтим займав її покійний чоловік Честер Болтон. Ті вибори уважають за знак, що населення не дуже одобрює політику нового розділу, бо оба нововибрані конґресмени стояли виразно на воражій плятформі до теперішньої адміністрації.

ҐАРНЕР ШТУРМУЄ НЮЙОРСЬКИЙ СТЕЙТ.

НЮ ЙОРК. — Прихильники Джана Ґарнера, аспіранта на кандидата на президента з боку Демократичної Партії, почали заходи в нюйорськім стейті, щоби перехилити на його бік делеґатів, які вибираються на конвенцію Демократичної Партії в Шікаґу.

НА ПОМІЧ ФІНЛЯНДІЇ.

НЮ ЙОРК. — У Ню Йорку, в готелі Рузвелт, відбувається дводенний базар, з якого дохід призначений на поміч Фінляндії. На тім базарі продають на ліцитації ріжні предмети, даровані ріжними людьми. Серед тих предметів є вартісні мистецькі твори, а є також ріжні подарунки від фільмових зірок, серед них рукавички Ґрети Ґарбо, в яких вона грала „Ніночку". При тім виступають ріжні оперові артисти і виконують вокальні пописи.

СИЛА КОМУНІСТІВ У МЕКСИКУ.

МЕКСИКО СИТІ. — В Мексику ті комуністи, що сліпо держаться Совєтів і підлягають приказам Сталіна, мають далі силу. Тамошня комуністична партія назначила спеціяльний комітет, який мав перевести „чистку" з тих елементів, що зневірились у Москву. Той комітет тепер „вичистив" самого предсідника цієї партії, Лябордія, і секретаря Кампу.

ПЕРЕСЛУХАННЯ ДАЕСА.

ВАШИНҐТОН. — Комітет розшуків неамериканських активностей, Даеса, рішив проти волі свого голови, щоб дальші переслухання в справі неамериканських активностей відбувалися таки прилюдно. Даес бажав, щоб ті переслухання відбувалися секретно, а то тому, щоб в році, коли вибиратимуть президента, деякі особи не старалися з тих переслухань робити політичної зброї. Даес заявив, що в найближчих днях зачнуться переслухання в справі комуністичної діяльности в „консумційних організаціях" і в фільмовій кольонії Ґаливуду.

ПОМЕР ҐЕНЕРАЛ ҐРЕЙВС.

ШРУСБЕРІ (Ню Джерзі). — Тут помер у 75 році життя ґенерал американської армії, Вилієм Ґрейвс. У 1920 р. він командував військовою експедиційною силою на Сибірі. Там він відзначився тим, що не хотів помагати царському ґенералові Колчакові, коли той боровся з большевиками. Ґрейвс відмовився помагати наперекір тодішньому американському амбасадорові до Москви. В 1931 році Ґрейвс написав книжку про свою виправу на Сибірі, в якій скритикував поступовання армії Колчака. На це з Европи відповів йому московський ґенерал Сахаров, що був шефом штабу армії Колчака, і визвав його на двобій. Ґрейвс відповів, що факти більше говорять, ніж двобій.

ЗАКЛИКАЄ ЖІНКИ ПОДАВАТИ СВІЙ ВІК

Стейтовий відділ Публичної Допомоги в стейті Норт Каролайна закликає жінки подавати в своїх аплікаціях свій правдивий вік, бо подавання нижчого віку може вийти відбитися зле на їх пенсію на старі роки.

Уряд подає як примір одну жінку, що напитала собі багато клопоту через те, що колись, беручи шлюб, подала собі замісць правдивих 34 роки лише 24.

РОЗВОДОВІ СКАНДАЛИ

Процес за аліменти, що його почала відома фільмова акторка Мей Морей проти свого розведеного мужа, кавказця Мдівані, прибирає скандальні форми. Бувші подруги закидують один одному ріжні неґарні речі: Мей Морей каже, що Мдівані грозив, що її вбє, а Мдівані каже, що вона грозила викраденням їх 13-літнього сина, опіки над котрим вона тепер добивається судовою дорогою.

ВЕЛИКА ЛЕТНИЧА КАТАСТРОФА

Коло Букараманґа, 200 миль від Боготи, в Колюмбії, в Південній Америці, розбився, зударившися з горою, пасажирський літак підприємства Скадта.

Згинуло 10 осіб та німецький летун.

Між погиблими був один американець, нащадок колюмбійців, що їхав з Ню Йорку відібрати собі великий спадок, що припав йому по його родині.

КАНАДІЙСЬКА МІДЬ ІДЕ ДО РОСІЇ

Провінційні урядники копальняних справ у Вікторії, в Брітіш Колюмбії, говорять, що тамошня мідь знаходить собі дорогу до Росії. Мідяну руду з копалень Брітіш Колюмбії вивозять до міста Такома в стейті Вашинґтон, де її топлять, а вже звідти готова мідь розходиться до ріжних країв світу. Коли про це запитано П. С. Бравнинґа, загального управителя Британія Майнинг і Смелтинг Спілки, то він відповів, що не знає, куди мідь з Такоми розходиться.

САМОГУБСТВО ХЛОПЦЯ ЗО СТРАХУ ПЕРЕД БАТЬКІВСТВОМ

Зо своєї кімнати в домі „Вай-Ем-Сі-Ей" при 34. вул. в Ню Йорку вискочив оноді 16-літній студент Джозеф Рінаслді й згинув на місці.

Він оставив по собі нотатку, повну записок про своє життя, з котрих виходить, що він поповнив самогубство, бо незадовго мав стати батьком незаконної дитини.

Він просив подати ті записки до публичного відома через пресу, але уряд на це не дозволив.

ПОДВІЙНЕ САМОГУБСТВО

У Риджвуді, у Квінс, Ню Йорк, знайдено в мешканні пані Юркевської її та її 32-літнього сина Рудольфа неживими. Згинули в кухні від газу.

Розслід показав, що вона була в розпуці від смерти свого чоловіка рік тому. Її син був довго без роботи.

ЕЛЕМЕНТАРНІ КАТАСТРОФИ

Несподіваний сніг, що випав у східній частині Америки у вівторок, задержав на землі коло 60 літаків.

У Каліфорнії в той самий час зібрані води ріки Напа загрозили резиденційній частині міста Напи так, що стейтовий уряд мусів вислати національну ґвардію виганяти людей із загрожених виливом ріки домів.

МАМА ЗАРІЗАЛА БРИТВОЮ 7-ЛІТНЬОГО СИНКА

Коли фармер І. П. Підгорецький, що мешкає на фармі в околиці Айтуна, Саскачеван, вийшов з хати до клуні, його жінка вхопила бритву й підрізала горло своєму сім-літньому синкові Васильковi та 5-літній донечці Дорі. Підгорецький вчув писк дітей і вбіг до хати. Він кинувся відбирати від жінки бритву. Та поки відібрав, то жінка нею поважно скалічила собі один палець. Покликаний негайно лікар д-р Колінс застав хлопчика вже неживого. А покалічену дівчинку забрав негайно до шпиталю. Є вигляди, що її поранення несмертельне. Поліція забрала Підгорецьку до Йорктону.

В СЕРЕДИНІ БЕРЕЗНЯ

БЕРЛІН. — Німеччина таки вернеться до своєї давньої воєнної тактики і візьметься за офензиву. Це має наступити десь у половині березня. Таке є тепер загальне переконання.

ТАКОЖ ЖДУТЬ НА ВЕСНУ

ІСТАНБУЛ. — Туреччина зарядила поворот усіх торговельних кораблів, що є в чужих пристанях. Як теж підготовляється до того, що з весною прийдеться воювати, очевидно по стороні аліянтів.

РУЗВЕЛТ І ПАПА

РИМ. — В листі, який передав М. Тейлор папі від през. Рузвелта, президент пише до папи в такий спосіб: „Мій старий і дуже добрий Приятелю".

ВОЄННІ ЗАМОВЛЕННЯ

Англійський уряд замовив у підприємстві будови літаків Доґласа в Санта Моника, Каліфорнія, нових літаків на суму 20 міліонів долярв.

Мають це все бути атакуючі бомбовози.

ОДНОДОЛЯРОВІ РОБІТНИКИ МАЮТЬ ВИДАТКИ

Коли говориться про людей, які стали на службу уряду Канади за платню доляра на рік, то не конче треба це розуміти буквально. Показується, що побіч однодолярової платні вони дістають ще й на видатки, а на видатки дістають по 15 до 20 долярів денно. В таких обставинах то багато інших людей згодилисвб віддавати урядові свої услуги за одного доляра річно.

Через розвязання парляменту стали відомими урядові розпорядки. З них виявляється, що котрі члени ради воєнних засобів роблять за платню, то вона сягає до 10,000 долярів річно. Котрі не дістають цеї платні, то дістають на видатки від 15 до 20 долярів денно.

Майор-ґенерал МекНотон, як командант першої канадійської дивізії за морем, дістає платні 12,000 долярів річно. Як голова національної дослідчої ради він дістава річно 3,000 долярів більше.

НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ ЩОРАЗ БІЛЬШ НАПРУЖЕНІ

БУКАРЕШТ. — Неможливо, або дуже тяжко скомунікуватися з українцями, що перебувають у Німеччині як імігранти чи полонені. Є багато українців у концентраційних таборах. І є українські маси на територіях, заселених українцями, що є тепер під німецькою окупацією. На тих землях є тисячі українських утікачів, головно української інтеліґенції, що втекли зо Львова й інших міст перед самою большевицькою інвазією, або вже за часів большевицького панування. З тими всіми людьми неможливо скомунікуватись. Німецька влада не випускає нікого з українців з окупованих нею земель. І тому не можна нікому виїхати за границю. Українські орґанізації, що були в Німеччині, не мають ніякої свободи руху. Вони майже зліквідовані. Те, що осталось, обмежилось тільки до охорони української іміґрації. У Відні й інших центрах іміґрації панує ще й досі переполох, бо рознеслась чутка, що німецька влада має виселити всіх українців і відставити їх на землі, що є під Совєтами. Це покищо не сталось, але українці переконані, що це може кожної хвилі статись. Усі українські видавництва припинені.

УКРАЇНСЬКІ ДОБРОВОЛЬЦІ В ФІНЛЯНДІЇ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Доносять, що до фінської армії приділено відділ українських добровольців, що зголосився до боротьби з большевиками. Відділ зорґанізував О. Шульгин.

„НОВА РАДА".

ЧЕРНІВЦІ. — Так зветься український часопис, що виходить двічі на тиждень у Чернівцях, на Буковині. Як видавці підписані: д-р Михайло Івашко і ред. Юрій Сербинюк. Те, що міг появитися цей часопис, треба приписати угоді, яку заключено з румунським урядом. Ця угода повстала, як можна припускати, з таких мотивів, як подає ред. Сербинюк. А вони такі: „Український нарід у Румунії, маючи перед очима долю Карпатської України й інших українських земель, сказав своє недвозначне й незмінне слово: Український нарід не хоче бути дальше іграшкою чужих агентур і предметом політичних торгів. Він хоче сам узяти в руки свою долю. А що його доля звязана сьогодня з долею румунського народу й румунської держави, тому й провід українського народу не завагався ні на хвилину, маючи запевнення свого вільного національного й культурного розвитку в рамках Нової Румунії, змогу створити свою національну спільноту й автономно уладити своє національне, культурне, економічне й суспільне життя, започаткувати своїм підписом під угодою нову еру у взаємовідносинах українського народу й держави, еру відродження й порозуміння".

Завдання ґазети.

„Нова Рада" подає у першім своїм числі, з 16. листопаду 1939 р., таке:

„Події останніх двох місяців змінили не тільки карту Европи, а внесли також великі зміни в українське національне життя. Західня Україна, оцей Піємонт українського національного й культурного руху, ввійшла в склад Радянської України і буде від тепер ділити долю і недолю братів по тім боці Дністра. Перестала виходити водночас і вся українська національна преса, що була духовим кормом і провідником національного й культурного руху українців поза межами Радянського Союзу... Перед нашим часописом стоять такі великі завдання: Виповнити бодай у дрібній мірі порожнечу, яку оставив по собі брак українського друкованого слова, помогти читачеві орієнтуватися серед безлічи ріжних сплїток, ріжних агентур, знайти правдивий шлях у пітьмі ріжних орієнтацій без ушкодження національних інтересів".

НІМЕЦЬКІ ЗАПЕРЕЧУВАННЯ.

БЕРЛІН. — З боку німецького міністерства справедливости подають, що німецька влада в Польщі позбавила життя тільки 75 кримінальних злочинців. Згадані поляки, кажуть німці, не були розстріляні за „політичний саботаж", а за грабіж, підпали і т. п. Це відноситься до розстрілів „цивільних людей". Тою заявою хоче німецький уряд опрокинути польську пропаґанду в справі німецьких звірств.

РУМУНІЯ И АЛІЯНТИ.

БУКАРЕШТ. — Румунський уряд веде дуже зручну політику, щоб не дражнити Німеччини і бути в згоді з аліянтами. Але схиляється таки в сторону тих останніх, бо Франція зобовязалась достарчити Румунії літаків, машинових крісів і інших родів зброї.

А. Ч. Х. БУДЕ В ПОЛЬЩІ.

БЕРЛІН. — Делеґати Американського Червоного Хреста будуть могти урядувати на теренах давньої Польщі, окупованих німцями. І то навіть там, куди досі нікого не пускають. Розділ допомог буде вестися спільно з німецьким Червоним Хрестом.

РУМУНСЬКА АРМІЯ.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Ситі і Загряницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$.745
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БУДЕ ТІЛЬКИ ОДИН КОНҐРЕС

Серед тих, що мають перед очима загальне добро, є ще далі поважні побоювання за те, що ми готові мати в Америці два чи три українські конґреси та що в звязку з тим будуть ведені окремі акції на такий лад, що готові здискредитувати американських українців і взагалі цілу українську справу. Іншими словами, що повториться на більшу скалю те, що вже було тут у часі першої світової війни.

Є це побоювання оправдані. І тому треба нам усім поробити все можливе, щоб того не було. Те й робиться. Але проте заноситься на таке, що таки не буде можливо обєднати всі організації. Ось з такою евентуальністю треба числитись, не зважаючи на те, що пороблено ще останні заходи, щоб таки поставити такий спільний фронт, якого досі ще не було. Значить, таки ще є дуже слаба надія, що може вдасться осягнути повну згоду в останній мінуті. Але що буде, як це не буде осягнене? Ось на те хочемо відповісти вже тепер.

В першу чергу зазначуємо, що ті, що є за один конґрес і рішені такий конґрес відбути, становлять таку велику силу нашого народу в Америці, що все, що могло би бути поза тим одним конґресом, не матиме ніякого значіння. Дійсно свідомий і зорганізований загал буде тільки на одним конґресі. І то на тім, що буде аранжований і ведений демократичним способом, без тих усяких „чисток", що їх домагаються наші „червоні" чи там радикально-соціялістичні кола, що намагаються впроваджувати в наше життя такі методи, яких уживають прихильники большевизму, націзму чи фашизму. Ми певні, що не буде такої української громади, що не булаб заступлена на плянованім конґресі. І тому саме цей конґрес буде першим і одиноким для кожної американсько-української громади і організації в Америці. Очевидно, що ніхто не може нікому заборонити скликувати в Америці конґреси. Тому може завжди знайтися хтось, що захоче зліпити якийсь гурт людей, чи навіть товариств, скликати якісь наради і назвати це конґресом. Але є також і голос публичної опінії. Є нарід. Є ось та розкинена по всіх закутинах маса, що видає остаточний осуд. А маючи на увазі рішення народньої маси, ми переконані, і то глибоко, що загальна опінія буде за тих, що признавали широкій масі якнайбільші права, що керувалися справжньою демократією, а не демократичною облудою, і тому старались дати заступництво в праці для України всім тим організаціям, що для цеї справи досі щиро й чесно працювали. Ось і тому треба знати, що як би не сталося, то буде тільки один конґрес. Той, який уже започаткований. Про другий чи третій конґрес можуть думати тільки занархізовані ґрупи, що затратили відчуття сорому за ту шкоду, яку вони таким поступованням моглиб нанести. Та ми певні, що знайдеться зарада й на ту шкоду.

НА ПОРОЗІ ДРУГОЇ СТАДІЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

ЯК ЦЕ РОЗУМІЮТЬ У КАНАДІ? ПІДВИЩЕННЯ ПОДАТКІВ. ВИЩІ КОШТИ ЗБРОЄННЯ. КОНТРОЛЯ БІЗНЕСІВ. ВОЄННІ ПОДАТКИ НА ЗИСКИ. НАРІД ДАСТЬ ЗГОДУ НА ОБМЕЖЕННЯ І НОВІ ТЯГАРІ.

Появляються вістки, що теперішня війна в Европі прийме небаром гострішу форму і що станеться це з весною. Але якщо справді так мається справа, що дальше війна стане гострішою, то ту гостроту війни відчується не лише назверх та на бойовім фронті, але теж і в нутрі краю. Таке ствердже стаття П. М. Ричардса в торонтоськім тижневику „Сатордей найт" п. з. „Війна стається гостріша".

Ричардс, не ховаючи кінців у воду, відразу зачинає від того, що каже, що теперішня війна стане відтепер гострішою війною передовсім для канадійців. Знаючи матеріялістичний настрій канадійців, Ричардс пише, що війна стане тяжкою тому, що податки будуть у Канаді значно підвищені. Публіцистичний комітет першої Державної Воєнної Позички дав канадійцям виразну осторогу в своїй заяві, що як війна буде продовжатися, то приблизно 40 відсотків державного доходу буде треба вживати на державні цілі і то як федеральні, провінціяльні так і муніципальні, включаючи в це видатки на війну. А дотепер канадійський уряд потребував лише 25 відсотків з тих доходів на згадані вище цілі. Сміло можна догадуватися, що це піднесення податків наступить у скорому часі по скінченні теперішніх домініяльних виборів, то є так скоро, коли лиш нововибраний уряд зреорганізується і візьме надобре державні поводи в руки. Якщо перемінеться до влади уряд МеКензі Кінґа, що правдоподібно й станеться, то він матиме мандат від народу робити все, що буде конечне до ведення війни і до успішного її закінчення. Нема сумніву, що він виконуватиме даний йому мандат у такий спосіб, що канадійці наглядно пізнають, що вони в дійсності є в війні.

Податки будуть піднесені; бо вже є очевидне, що теперішній дохід з податків ніде не є близький такого, який є конечний, і тому, що є теж ясне, що теперішня війна далеко коштовніша від передостанньої війни і також тому, що канадійському урядові відоме те, що алійнти тим разом мають платити готівкою за їхні великі і конче потрібні закупи зо Злучених Держав. (Британські денні воєнні видатки є майже недалеко рівня вершка минулої війни, хоч теперішні воєнні ділання є очевидячки дуже обмежені, в порівнянні з тим, що станеться у будуччині).

З огляду на вищі кошти ведення війни сер Джан Саймон заявив недавно, що кошти озброєння британської дивізії й удержання її на воєннім полі майже подвоїлись від часу останньої війни, головно з огляду на механізацію.

Також затиснення воєнних законів (реґіментація).

По домініяльних виборах при кінці березня належить теж сподіватися ступневого затиснення (скріплення) контролі уряду над бізнесом. Ціллю того буде довести до того, щоб уся продуктивна й розподільна машинерія краю була підпорядкована державному завданню ведення війни. Канада більше і більше буде ставати „тоталітарною", вступаючи в сліди Франції і Британії, що під тим оглядом пішли в сліди Німеччини. Це поширення урядової контролі діткне зиски з бізнесу, а тим самим змешаться доходи, потрібні для стягання податків.

Хоч канадійське оподаткування можливо не буде піднесене так далеко, щоб обнизити загальний канадійський стандард життя до „зносного мінімум", яке є признане як завдання оподаткування в Британії, Франції і Німеччині, то воно з певністю (якщо війна буде продовжатися) буде посунене досить далеко й вимагатиме від пересічного громадянина особистих обмежень. Це очевидячки діткне бізнес. Ужиття люксусових продуктів зменшиться. Знову високі воєнні податки на зиски будуть означати, що з того джерела не буде покупної сили, як це було і в часі останньої війни.

З німцями є значно гірше.

Для канадійців є досить зле платити 40 відсотків державного доходу податками, одначе вони будуть стояти значно ліпше від німців, котрих уряд уживає 60 відсотків державного доходу. Авторитетною особою щодо згаданого на останку числа є Гвейлі-Ітон Услуга з Вашинґтону, яка додає, що три четверті суми, виданої німецьким урядом походять з податків, контрибуцій і державних підприємств. „Це лиш означає, говорить Гвейлі Ітон, „що в дійсности кожна німецька індустрія працює для держави, що знову означає майже повну соціялізацію".

Франція пішла дальше від Британії з воєнними законами обмеження промислу, одначе Британія посунулась до таких границь, про які неможливо було думати тому кілька літ. Та конечність „поборювання дідька вогнем" принято в Британії з подиву гідною вибачливістю.

Здається, що старання канадійського уряду позискати загальну згоду на будуче оподаткування і воєнні обмежуючі права законів дасться легше осягнути через скріплення німецьких воєнних зусиль, що тепер здається наступать. Нові німецькі наступи в повітрі і на суші спричинять поважніші втрати в людях по алійнтській стороні. Тоді можна сподіватися викликання такого загального душевного настрою, що він доведе до згоди в справі збільшення жертв.

Всі знаки заповідають, каже дальше Ричардс, що наближаємося тепер до другої стадії війни. Її характеристикою буде посилення дійсно фізичної боротьби за переваґу між воюючими. Далі повніше піддання капіталістичної державної господарки тоталітарним вимогам війни і занепад оманених надій на воєнний добробут. Це буде час проби для обидвох сторін".

Такими словами закінчує Ричардс свою статтю, а нам здається, що його здогади не будуть далекі від дійсности, про що будемо мати нагоду небаром переконатися.

„МИНУЛА ДОБА МАЛИХ ДЕРЖАВ"

Чимало ревеляцій про цікаві пляни Гітлера приносить д-р Герман Равшнінґ, бувший голова данціґського сенату, в книжці, яка щойно появилася. Книжка та, що вже перекладена англійською й французькою мовою, це неначе життєпис самого Гітлера.

В протиставленні до того, що пропонував Гітлер, варто пригадати собі слова визначних людей світу.

Президент Рузвелт недавно заявив таке: „Стає все більш і більш ясним, що „будучий світ" буде небезпечним і непевним для життя, навіть для американців, якщо цей світ буде кермований руками лише кількох... Ми повинні дивитися перед себе й глядіти, яка буде наша будучність, якщо всі малі народи будуть позбавлені своєї незалежности або стануть васалями цих військових систем, що є відносно сильні".

А папа Пій XII., говорячи про теперішню катастрофу Европи, так сказав: „Забезпечити право на життя й незалежність усім націям, великим чи малим, сильним чи слабим, — це основний постулят чесного й справедливого миру".

В тому самому часі д-р Герман Равшнінґ подає зовсім інші слова Гітлера. Ось вони: (цитуємо за французьким журналом „Ґренґуар" з 11-го січня 1940 року): „Я викую сталеві основи нової імперії, якої фундаменти будуть незнищильні. Австрія, Богемія, Моравія і польський захід — оце з нами бльок 100 міліонів людей, бльок без найменших зарисовань і без вільних меншин. Це солідна основа нашого панування. Навколо цього бльоку повстане конфедерація східньої Европи: Польща, балтійські держави, Мадярщина, балканські держави, Україна й Ґрузія. Певно конфедерація, але в якій, цілком зрозуміло, партнери не будуть мати тих самих прав, що німці. Це союз народів, другорядних, без армії, без власної політики, без власної економії. І я ні на хвилю не думаю робити певних концесій тим краям на основі гуманности. Наприклад, коли мова про поворот до Мадярщини її давніх територій. Я не буду робити жадної ріжниці між приятелями й неприятелями. Минула доба малих держав".

„Пізніше наступить другий уклад васальних держав: конфедерація Голяндії, бельґійської та французької Фляндрії на заході, та вкінці конфедерація на півночі: Данія, Швеція та Норвеґія.

„Очевидно, що вже цілком не буде невтральних держав, всі вони вигинуть".

Одним словом, у цьому „будучому світі", про який говорив през. Рузвелт, булиб тільки пани й раби, патриції й плебеї - гельоти, якби сталося так, як плянує Гітлер.

З такими самими плянами пішов здобути Західню Україну, Білорусь, а тепер і Фінляндію Сталін, другий такий комбінатор „будучого світу", де не буде невтральних, а де совєтські громадяни (читай: москалі) будуть мати більші права, як мешканці підбитих територій.

Гітлер, очевидно, є дуже щирий у своїх висловах. Він говорить (за Равшінґом): „Ми є варвари і хочемо ними бути. Це титул чести. Бо ми є тими, що відмолоджуємо світ. Теперішній світ є над пропастю. Нашим завданням є його докінчити".

МИ І НАШІ ДІТИ

(З ініціятиви ФЛІС-а написано низку статтей на тему „Ми і наші діти", в яких обговорюється питання, що повстають між родженими за кордоном батьками і їх в Америці родженими дітьми. Це перша стаття на таку тему. Якщо бажаєте зробити які завваги, або як маєте які питання в цій справі, то звертайтесь (коли можливо, то по англійськи) на таку адресу: FLIS — Parent, 222 Fourth Ave., New York City).

Наші американські діти.

Чи пригадуєте собі ті враження, які ми мали, коли наше око перший раз упало на статую Свободи або на побережжя Америки? Наші думки линули геть у старий край, де ми оставили свою рідню, приятелів і цілу нашу минувшину, а перед нами стояв новий, інший світ, який давав нам надії на краще життя як для нас так і для наших дітей.

Нині багато з нас ріжно можуть дивитися на ті надії, бо життя в Америці було інакше, ніж ми надіялися. Дещо було добре, а дещо зле. Наші діти, наприклад, є цілком інакші, як ми собі бажаліб. Дивлячись на наші діти, ми пригадуємо собі свою молодість і думаємо, що то ми робили в старім краю, як були в тих роках. Нам здається, що ми маємо краще розуміли наших родичів, ніж наші діти розуміють нас. Там життя було інакше. Родина разом працювала, до церкви ходила, бавилася, тощо. А тут? Діти самі ідуть до школи, до театру, до праці, на забаву; живуть, як то кажуть, іншим світом. Деколи навіть здається, що вони нечесні. Ми не завше знаємо, з ким вони товаришують, тоді, коли в старім краю наші родичі знали не лише наших приятелів, але і їх родичів. Деколи нам здається, що діти не радо дають свою пайку на хатні потреби і надто захоплюються грою в „бейсбол", „футбол" або іншими іграшками, про які ми в старім краю нічого не чули.

Але вони — наші діти, наша кров. Ми любимо їх. А всеж таки часами відчуваємо, що між нами і ними є велика мур. Ми бажаємо їм добра і щастя, але вони мають про все те свої власні поняття. Як ми можемо з ними порозумітися, щоб можна спільно працювати й думати? Це тяжка справа. Вона вимагає від нас великої посвяти. Але порозуміння таки треба, бо ми бажаємо бути добрими батьками. Хочемо бачити своїх дітей здоровими і щасливими, але також хочемо, щоб вони нас розуміли. Старану бо знайти спільний знаменник.

В наступних статтях будемо старатись обговорити ті причини, які доводять до непорозуміння між дітьми і родичами. Можливо, що між ними будуть і такі, що і вам докучають. Напишіть нам про це у своїй пресі. Може бути, що ми вам поможемо розвязати ваші непорозуміння. Коли у наших статтях не знайдете розвязки того питання, яке вам долягає, то також напишіть нам про це негайно. Ми постараємось дати вам відповідь як не через ґазету, то напишемо прямо на вашу адресу.

Коли візьмемо під увагу все те, що знаємо і робимо, то переконаємося, що багато з того ми навчилися в ранній молодості. Те саме є з нашими дітьми. Але вони вчаться в краю, де все робиться інакше. Чи не є те зовсім природно, що їх думки не сходяться з нашими? Багато родичів вже це зрозуміли. Але є ще такі, що силою накидають дітям свої думки. Очевидно, що це на добро не виходить. Є і такі родичі, що, розчарувавшись у своїх дітях, пускають їх, як то кажуть, самопас. Але це також до нічого доброго не доводить. Щож властиво маємо робити? Перш за все, старáймося розуміти своїх дітей. Це дуже важна справа і про неї будемо в наступних статтях обширно писати. Думайте над цею справою і напишіть нам свої завваги. Поговоріть про це питання зо своїми дітьми і також довідайтеся, що вони думають.

ФЛІС.

К. М.

Чвалаючий годинник

(Небилиця).

(4)

Стефан і Анна ввійшли. Обоє станули коло дверей, відвернені від себе. Тодір читав здавленим, гикавим голосом:

Щоб достоїнство святого подружжя обезпечити і щоби побороти згіршення, кладемо на дівчину таку кару: „Перед упливом сімох років Анна Буярівна не сміє вийти замуж. Також так довго не сміє бути на жадній забаві".

Для дівчини був це присуд жорстокий. Анна Буярівна була вже в двацять третім році життя. Коли до цього прийшло ще сім років, то було би тридцять. Такої перецвилої рожі вже ніхто не взяв би. Духовний суд неначе вирахував, коли то з гарної квітки лишиться тільки сухе бадилля.

— Я вдоволений з такого справедливого присуду, сказав Стефан.

Під Анною згинались коліна. Трохи не впала. З похиленою головою, оперта на рамені адвоката, вийшла з суду.

Туркулич Тодір пішов за нею, щоб сказати їй пару слів потіхи:

— Це ще не останнє слово! Ще є апеляція. Не сумниваюся, що такий строгий і несправедливий присуд буде скасований.

— Завтра внесу рекурс до громадського суду, — сказав адвокат Термеша.

— А добре обміркуйте рекурс і не спішіть! — додав Тодір.

— Булоб розумніше сталося, як би ви були голосували „ні". Я тепер не потребував би обмірковувати і квапити.

— То ви голосували проти мене? — спитала дівчина і побліда.

Тодір Туркулич почервонів від вуха до вуха.

— Це правда, — вибовтав. — Я зробив це. Та кленуся вам, що не пожалую моїх сил, щоби присуд змінити. Присуд мусить бути змінений!

Рекурс пішов до міського суду лавників. Тодір бігав від одного лавника до другого і пояснив, просив. Очевидно, лиш у батька Стефана не був. Не помогло. Міський суд закріпив присуд духовного суду. Адвокат відкликався до повної міської ради. І там рекурс відкинено.

Прослідно щораз більше цвяхів до вини, в котру перша судова інстанція вклала Анну. І князь прибив свою печатку під присуд духовного суду.

Анна вже втратила всяку надію, коли одної днини на вулиці міста старий Прасляк не вклонився старому Туркуличеві, хоч дивився йому просто в очі. Загально шанований і далеко старший від Прасляка Туркулич здивувався, бо з Прасляком ніколи не мав жадного спору.

— Може то наші сини завинилися, почубилися?

Коли прийшов до хати, написав і до сина в монастирі вислав листа:

— Чи ти мав який спір з молодим Прасляком?

Тодір не відписав батькові, лиш прийшов сам сказати устно.

— Спору з ним не мав жадного. Лиш Прасляки підозрівають Анну, що вона любить мене і тому Стефанові відіслала перстень. Таким способом вони і мене мають за виновника того сорому, якого нарobila їм Буярівна.

Старий Туркулич був німий, тож не говорив. Лиш крейдою на столі написав:

— Сумніваюся, чи Прасляки вірять у таку нісенітницю.

— Не нісенітниця це, — відповів син. — Я аж на суді довідався, що так є. І я люблю її. Тоді, коли вона заручилася з Прасляком, я з розпуки загадав стати монахом.

Старий сумно усміхнувся.

Тодір розказав, як то було в суді. Старий здвигнув плечима, неначе казав:

— Коли не поміг пискатий адвокат, то тяжко, щоби поміг німий годинникар!

Серditий з усеї сили, вдарив по столі клевцем, яким перед приходом сина виклепував бляшку.

— Може врятую їх, погадав і клепав далі.

(Докінчення буде).

— Найбільше боюся, пане докторе, щоб мене не поховоронили живцем.

— Пане, коли я вас лікую, то можете щодо того бути зовсім спокійні!

ПІЗНАЙМО ЛЮДЕЙ!
ІВАН ЧЕРНЯВА
у свойй повісті під наг.:
ЛЮДИ З ЧОРНИМ ПІДНЕБІННЯМ
змальовує дотепно й живо два роди людей нашого середовища: людей, що все своє життя посвятили незавидній карієрі; і людей, що суть і красу життя вичули в молодечому змаганні, безупинній натузі й вічному русі.
Ціна 40 центів.
Замовляйте:
"Svoboda"
P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

З ДНЯ

ЗНАЧІННЯ ЖЕРТВЕННОСТИ.

Пані Дороті Кенфілд Фишер заявила, що між 22 і 30 квітня ц. р. всі шкільні діти в Америці, яких є поверх 30 міліонів, будуть складати по центі від кожного року їх життя на ціль підмоги дітям жертв европейської війни, зокрема дітям утікачів. Пані Фишер є головою цього комітету, а до того комітету входять такі особи, як пані Рузвелт і багато інших.

Подаючи до відома про цю збіркову кампанію, пані Фишер сказала, що вони мають на увазі головно дві цілі. Приглядатися ближче до тих „двох цілей", бачимо, що обі вони мають на увазі в першу чергу моральне добро самих американських дітей, себто самих жертводавців, а щойно опісля добро тих, для яких ті жертви збирають.

СЛОВА ПАНІ ФИШЕР.

Дослівно пані Фишер сказала: „Уложена при співпраці з американськими відомими виховниками, авторами, релігійними і цивільними провідниками, та дитяча крусада має двояку ціль: перше, помогти нашим американським дітям пізнати, шляхом висвітлення трагічної лекції, про те, що діється в Европі й Азії, всі ті благодаті, часто непризнані, які ми маємо в нашім демократичнім краю. Друге, дати нашим дітям, які ходять до вселюдних і високих шкіл, а яких є більше ніж 30 міліонів, виявити в старомодний, достойний американський спосіб їх симпатію для бездомних, війною діткнених дітей у чужих краях".

„СТАРИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ СПОСІБ".

Для українця в Америці, що впродовж років жертвував на бездомних та придавлених до землі своїх братів і сестер, ці слова є бальсамом на душу. Отож виходить ясно, що жертвуючи на добру ціль, він тим не лише що не зраджував своєї прибраної батьківщини, Америки, але саме виконував одну з головних засад цього краю: в старомодний, достойний американський спосіб він виявляв симпатію для бездомних. Помагаючи своїм придавленим братам, він тимсамим також давав глибоке моральне признання Америці, що тут добре, а там зле; бо там потребують помочи, а він тут знаходиться у такому положенні, що може помогти.

МОРАЛЬ ЖЕРТВЕННОСТИ.

Всі ті американсько-українські чинники, що закликали нашу суспільність до жертвенности для старого краю, мали саме на увазі те, що жертви не лише помагають нашим братам у старім краю, але вони передусім поглиблюють мораль нашої суспільности, не дають задубіти людській совісті, виплекують почуття до терплячих і підносять людину на такий рівень, на якім вона повинна стояти і яким вона ріжниться від решти тварин.

Закликаючи до жертвенности, американсько - українські чинники поступали вцілості з отим „старомодним достойним американським способом", про який згадує пані Фишер.

„ПРАВДИВІ АМЕРИКАНЦІ".

Ми знаємо, скільки критики плило і далі пливе за те на ті американсько-українські чинники! Серед критиків знаходяться і такі, які в імя „правдивого американізму" кажуть нам, щоб ми забули про старий край, забули про терплячих братів і замісць їм посилати жертви, ті жертви складали на цілі тут в Америці.

Не перечимо, що треба жертв і для наших тутешніх цілей. Але рішучо заперечуємо, що „правдивим американцем" є лише той, хто жертвує на домашні цілі, а відвертається від терплячого брата в старім краю. Навпаки, забуваючи про терплячого брата, ми тим ламаємо одну з головних засад американізму і перестаємо бути добрими американцями. Добрий американець, як згадана пані Фишер, має співчуття з терплячими. А ми, відвертаючись від терпінь старого краю, даємо доказ, що в нас нема симпатії з терплячими, а є в нас закамяніле серце. Зикрутитися від жертвенности незнанням нам булоб дуже трудно. Бо всі ми дуже добре знаємо, що діється в старім краю. Майже кожний з нас знає не лише з преси, що там діється, але безпосередньо з тих листів, які звідти надходять, а які благають нас рятунку.

БУДЬМО ДОБРИМИ АМЕРИКАНЦЯМИ.

Маючи це на увазі, ми повинні бути добрими американцями і поступати згідно з цею старомодною американською засадою жертвенности. Памятаймо, що, жертвуючи, ми тим у першу чергу самі себе морально скріпляємо і гартуємо. Навіть колиб так зайшло, що внаслідок певних обставин чиясь жертва не зайшлаб там, де була призначена, то та жертва не є вцілості пропаща. Вона вже виконала своє перше завдання.

Зрозуміло, що суспільна контроля мусить бути дуже докладна і жертви таки не сміють не доходити там, де їх вислано. Надужиття в жертвенності на дальшу мету також деморалізує суспільність, бо воно цинічно вибиває те шляхотне почуття жертвенности. Тому за жертвами треба пильно дивитись, куди вони йдуть. А дивлячись, куди вони йдуть, звертаймо увагу і на те, чи часом закиди про надужиття і криклива критика не виплинувають з уст тих людей, що взагалі ніколи не жертвують, а критикують тому, щоб тим заглушити свою власну совість.

Жінка (у сварці з чоловіком): Заки я вийшла за тебе, хотіли зо мною женитись аж шість молодих людей, а кожен із них був мудріший ніж ти!

Чоловік: Певно, що були мудріші, ніж я! Таж коли би були інакше, то один із них був би оженився з тобою!

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЛИШЕ ЇМ ВІЛЬНО?

Большевицька преса покепковує собі з подорожі американського підсекретаря стейту Велеса до Европи й приписує з того приводу американському урядові бажання продовжити війну й поширити її на інші краї, нею ще не обняті.

Щож інше робила Росія, наприклад, у Финляндії?

Невжеж Росія по собі думає?

Чи може вона боїться, що Америка своїм впливом буде шкодити Росії?

ВДАЛА ПРОПАҐАНДА?

У Ню Йорку відбулася дебата між двома відомими публіцистами, Едвардом Барнейом і Дороті Томпсон, за те, чи російська й німецька пропаґанда мають в Америці успіх.

Пані Томпсон казала, що націстична й комуністична пропаганда тішаться в Америці успіхом. На її думку, ні націсти ні комуністи вже не думають переконувати американців про правильність своїх ідей, але здержати Америку перед вступленням до війни.

Як справді так, то Америці досить трудно звільнитися від впливу комуністичної й націстичної пропаґанди.

УСЕ ПРОПАҐАНДА.

Одначе чи не помиляється пані Томпсон просто в тому, що вона добачує пропаганду, де її властиво нема? Є це нині малощо не загальна помилка.

Оповідають у совєтах анекдоту, що перед відданням Вильна Литві на литовсько-російській границі стояли попри себе довго литовські й російські ряди. З часом жовніри стали між собою розмовляти. Говорили між іншим і про те, як жовнірам живеться в кожній армії. Один жовнір червоної армії пощупав сукно на плащі литовського жовніра й, чуючи пальцями, що воно добре, питається: „А хто ти такий будеш? Чи не брат литовського президента?"

„Ні", відповідає литовець. „У нас таке сукно має кожний жовнір".

„А як вас годують?" — питається росіянин.

„Добре", каже литовець. „Як принесуть нам їсти, я дам тобі попробувати".

Коли прийшов обід, литовець передав свою порцію москалеві. Москаль поїв і, похитуючи головою, сказав: „Нема що казати, братець: щодо їжі, то в вас пропаґанда краще поставлена, як у нас".

ДЕЛЕҐАТ ПРЕЗИДЕНТА ДО ПАПИ.
Майрон Тейлор, котрого президент Рузвелт вислав на переговори з Ватиканом. Коло Тейлора його жінка.

НЕ ОДИН ГІТЛЕР: ДВА?

Відомий американський психольоґ Дейвид Сібері взявся пророкувати. Каже, що Адольф Гітлер поведе незадовго своїх жовнірів на самогубну війну, яка покінчиться розгравкою й самогубством самого Гітлера.

На його думку, Гітлер це божевілля людина, котрого божевілля в тому, що в нього душа розбита на дві. Сібері „дає" йому два роки на довершення розгрому Німеччини й власне самогубство.

Хоч Сібері написав досі 9 книжок про психольоґію, то з того ще не виходить, що його пророцтво сповниться. Навіть вправний психольоґ може не зрозуміти ваги культури, а передовсім того, що хто вважається божевільним в одному народі, не конче вважається божевільним в іншому. А саме те, за що людину вважають, може мати вирішальне значення. Російський цар Петро Перший за звичайними мірами божевільна людина, але у Росії його божевільним не вважали й ще нині не вважають, як видно з боготворячих його нинішніх фільм. І Петро Перший трагічно не закінчив ні для себе, ні для своєї держави.

Отже треба ждати два роки, які нам „дає" Сібері.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Концерт Ольги Лепкової.

Минулої неділі (25. лютого) відбувся в нашім місті концерт пані Ольги Лепкової. В салі У. Н. Дому зібралося понад 200 осіб, між ними кілька чужинців (на нашу громаду трошки замало!). Точно в 7-мій годині ввечер паню Лепкову і піаністку представила публиці пані Анастасія Ваґнер, після чого пані Лепкова розпочала програму і відспівала за чергою отсі пісні: „За думою, дума роєм вилітає" (Лисенко), „Мені однаково" (Лисенко), „Розвійтеся з вітром" (Степовий), „Пікова дама", оперова арія (Чайковський), „Жаль" (Шопен), „Даремно", серенада (Брамс), „Подайте вістоньку" (Людкевич), „Тайна" (Людкевич), „Орлеанська діва" (Чайковський), „Полюбила" (Рахманінов), „Купало", оперова арія Одарки (Вахнянин), „Гопак" (Мусорґський). Як надатки: „Любить, не любить" (Маскані), „Май гіро", по англійськи (Штравс), „Ніч" (Рубінштайн).

При піяні: Віра Стеткевич.

Як бачимо, пані Лепкова вудспівала разом 15 ріжних пісень. Співала, хоч перед концертом була кілька днів сильно простуджена, знаменито і захопила всіх слухачів. Вона, як відомо, мецосопран, а діяпазон її голосу доволі широкий. Головна прикмета співачки: дуже добра дикція. Кожне її співане слово виходило з уст виразно і ясно. І це людям найбільше подобалося. Її голос милозвучний і дуже приємний. Низькі тони глибокі, а високі тони атакує „по козацьки" — з завзяттям і вервою.

Годі мені тут розписуватися про кожну пісню зокрема; скажу лише загально, що публика не жалувала своїх долонь, а крім того піднесено співачці дві великі китиці живих цвітів.

По концерті запрошені спеціяльно гості вийшли до горішньої салі і засіли до заставлених столів, де відбулася смачна перекуска. Гостину розпочав предсідник Центрального Комітету, п. К. Підубчишин, котрий закінчив свою промову просьбою до присутнього пароха, о. В. Лотовича, щоб відмовив перед їдженням відповідну молитву. Отець парох відмовив з присутніми „Отче наш" і всі забралися до „тарелів". Тостмайстром при тій вечері був місцевий дяковчитель, п. В. Гела. Він розвеселяв публику англійською й українською мовою. Потім покликав представниць і представників ріжних місцевих сестриць, братств і товариств, котрі коротким словами витали паню Лепкову і дякували їй за гарний концерт. На кінці подякували співачці о. Лотович і вніс їй многоліття, що приявні з одушевленням відспівали. „Многая літа" відспівано також піяністці, тому комітетові, що займався концертом, і всім гостям та тим, що гостей приймали.

Коротким словом пані Лепкова подякувала дуже щиро за зладження їй концерт і гостину.

По відмовленій молитві „Богородице Діво" відспівано „Ще не вмерла Україна" і „Май Контрі".

Всі слухачі були концертом пані Лепкової дуже захоплені і дуже жалували тих людей, що на концерт не прийшли.

По такім знаменитім концерті і по такій смачній вечері мені залізла в голову думка, що всі наші громади, котрі не запросять до себе пані Лепкової, зроблять собі велику шкоду.

Осип Стеткевич.

МУСКУЛЯРНІ БОЛІ УСУВАЄТЬСЯ СКОРО

Не терпіть мускулярних болів безпотрібно. Тисячі людей вдоволилися чудовим злагідненням від ревматичних болів, від болів у мускулах бедрів, від звихнень і болю м'язів, тільки через натирання Пейн-Експелером. Цей сенсаційний лік приносить славетну полекшу скоро. Понад 17 мільйонів пляшок вже продано. Отже, не чекайте. Купуйте Пейн-Експеллер. Питайте за Пейн-Експелером з якорем на опакуванні.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОВІДОМЛЕННЯ

Т-ВО „ДНІСТЕР", 361. ВІДДІЛ У. Н. СОЮЗУ В НЮ ЙОРКУ

влаштовує

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В NATIONAL PARK, WOODSIDE, L. I.

В НЕДІЛЮ, 16. ЧЕРВНЯ (JUNE 16, 1940)

Отсим повідомляємо і прохаємо всі товариства, орґанізації, братства і клюби в Ню Йорку і в окрузі здержатися на цю неділю від всяких підприємств.

ЗА УПРАВУ:
Степан Ковальчук, предсідник
Василь Іваник, рек. секр. **Петро Кучма,** фін. секр. **Іван Галичин,** кас.

УВАГА! ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ., і ОКОЛИЦЯ!

ВЕЛИКИЙ ЗАПУСНИЙ БАЛЬ

влаштовує

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ В ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.
214-216 Fulton Street, Elizabethport, N. J.

В СУБОТУ, 2. БЕРЕЗНЯ (МАРТА) 1940. РОКУ

Початок у год. 7:30 ввечір. **Вступ 35 цнт.**

На цей баль запрошуємо всі українські братства, сестрицтва, товариства, клюби й усіх чесних громадян до численної участи. За добру музику, смачні перекуски й добрі напитки ручить

Уряд Українського Народного Дому.

ОСТАННЯ НАГОДА ДІСТАТИ КАЛЕНДАР „СВОБОДИ" на 1940. рік

Ще маємо на складі певне число календарів „Свободи". Спішіться зо замовленням, поки ще наклад не вичерпаний.

ЗАМОВЛЕННЯ НА КАЛЄНДАРІ

Витніть на лінійці, залучіть грошевий переказ або почтові марки й зашліть листом до:
SVOBODA, P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

П. Т. Залучаю тут { грошевий переказ / почтові значки } на суму $____

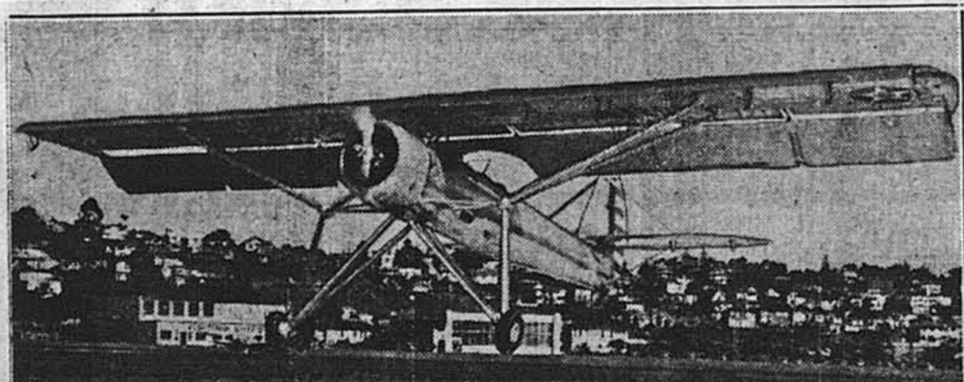
____ центів і прошу вислати ______ примірник____

КАЛЄНДАРЯ СВОБОДИ НА 1940. РІК на адресу:

Йменння: ______________________

Ч. дому й вулиця: ______________________

Місто й стейт: ______________________

ЛІТАЮЧИЙ МОТОЦИКЛЬ.
Новий літак американської армії, що, мовляв, може вилетіти з місця й зависнути в повітрі, на пробі в Сан Дієґо, Кал.

УВАГА! **РОЧЕСТЕР, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ!** **УВАГА!**

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ ВІДБУДЕТЬСЯ

БАЛЬ! ПУЩЕННЯ!

В СУБОТУ, 2. ВЕРЕЗНЯ 1940
(SATURDAY, MARCH 2, 1940)
В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 831 ДЖОЗЕФ ЕВЕНЮ.

На це пущення запрошується численно прибути українців і українок рочестерських і з околиць. — Музика під проводом **М. Юркова.**

Вступ спеціяльний на Баль-Пущення! За ПАРУ всего 25 ц., а самотний 15 ц.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

Справа Культурного Городу.

Додатково до звідомлення Українських Злучених Організацій, поміщеного в „Свободі" з 21 вересня м. р., подаємо до відома всього українського громадянства, зокрема Клівленду, Лейквуду й околиці, що Український Город уже викінчений і що крім бюстів Володимира Великого, Тараса Шевченка й Івана Франка збудовано ще спеціяльну входову браму, а по боках уставлено таблиці з бюстами Богдана Хмельницького і Михайла Грушевського.

Також подаємо до відома, що крім проголошеної вже жертви $100 від Українського Банку в Клівленді зложили дальші жертви: Українська Пекарня „Обурн Бейкері" $50; Товариство Сокіл, від. 336 У. Н. Союзу, дало позички $50; по $25: В. Бзовий від п. Суботи; Роман Павлишин, відділ 50 УНС з Лорейн, О., братство св. Петра і Павла, від. 102 У. Н. С., Андрій Горішний, Андрій Ручинський, Михайло Колодій, Українська Громадянська Ліга, В. Бзовий (збірка на 25-літнім ювилею громадян Муштуків) $20.58; В. Бзовий від відділу 40 УРС $17; В. Бзовий від відділів УРС $35.45; укр. грек.-кат. парохія св. Петра і Павла $50 (о. С. Журавецький, парох укр. гр.-кат. церкви в Клівленді). Збірка на весіллі в громадян Сушків $9.35; по $5: П. Модний, В. Брезіцький, Олена Кульчицька, Н. Бойко, Тов. Згода, від. УНС, $10; відділ ОДВУ $8, Молодь $8; о. Білонь, парох укр. прав. церкви, $3; Іван Третяк $3, Н. Зінко $2, І. Сидорович $1; Комітет односельчан села Рогатин $49. К. Корінка $2, Анастасія Коберська $2, Пазя Павук $2; Марія Рурич $5, М. Лежан $2, І. Юнік $2, Й. Добромільський $1, В. Третяк $2, д-р Е. Михайленко $2, А. Пацьорка $5, П. Ольховий $2, А. Мураль $1; М. Шиманський $1, П. Костранчук $1, Раймонд Лазука $1, Сильвестер Лазука $2, Нестор Лазука $1, Союз Українок, від. 30, $25 (збіркою занялись пані: Катерина Мураль, П. Чубінська і П. Дубровська). Дальше зібрали п. Лука Котович і Микола Декан такі жертви: Катерина Іванцьо $5; по $2: А. Ґоїк, Д. Країло, С. Бобко, Д. Микар, Й. Добро, Л. Данилко; по $1: В. Країло, С. Баран, Й. Волянський, З. Калидж, С. Ламиш, Степанія Паливода, Й. Бачинський, М. Ґабрівський, А. Стрібицький, М. Вербінський, Й. Хміль, Й. Головчак, К. Микитюк, М. Ковалець, А. Білінський, П. Рівун, А. Антонишин, Ю. Беджик, К. Савчик, О. Проців Я. Волянський, С. Щербійчук, М. Циктор, Й. Волошин (мол.), М. Волошин (стар.); В. Пендур 50 ц.

Збірка п. С. Королька, Н. Шеґди і І. Сподара. Жертвували: братство св. Василія, від. 364 УНС, $15; Антін Спісяк $10, О. Шалапій $5; по $2: С. Чорній, Кузьма Сіка, Т. Нагірний, І. Бзіль, Яким Павлина, Н. Ольховий; по $1: Т. Левицький, І. Роборецький, І. Бец, С. Королько, Т. Данилович, Н. Шеґда, М. Кошла (стар.), І. Пашковський, С. Жеруха, Анна Павлина, Марія Шільо, М. Гаврилюк, Т. Козак, П. Фертіґ, Д. Біґановської, І. Сподар, С. Біґановський, І. Ліско, М. Сентій, Й. Ґбур, М. Кошла (мол.), В. Карпинець, І. Галицький, Л. Ґарон, Й. Яворський; по 50 ц.: М. Редай, І. Касіян, Й. Пиварник, Анна Ґреба, М. Антошків.

Збірка п. Марія Білецької й Івана Годованого. По $5: Союз Українок від. 14, Український Демократичний Клюб на Іст Сайд, Д. Крук; В. Бенц $2; по $1: М. Білецький, П. Білаш, Текля Баюн, Марія Небожук, Анна Занько, І. Занько, Текля Малицька, Й. Жовківський, П. Поливчак, С. Мельник, Й. Стойка, С. Кравчук, І. Гоманчук, Елсі Гаврилишин, Катерина Насаль, Юлія Мисик, Г. Кравчишин, Г. Прийма, М. Бурко, П. Ґавронський; по 50 ц.: Параня Воль, Текля Яриґа, С. Сидорко, Юлія Роборецька, Катерина Лев, Марія Пекна, Марія Савка, Й. Небожук.

Клюб бизнесменів і професіоналістів у Клівленді, О., з клембеку $175, а п. Григорій Коваль $25.

Святочне відкриття Українського Культурного Городу відбудеться в неділю, 2 червня 1940. На те свято запрошуємо всіх українців з Америки, зокрема з Клівленду й околиці. На тім святі матимемо дуже добру нагоду показати перед іншими народами свою силу і привязання до власної культури.

За Уряд Укр. Злучених Організацій в Клівленді, О.:

О. Е. Малицький, предсідник,
Іван Тарнавський, заст. предс.,
Іван Сподар, секр. рек.,
Григорій Степаник, секр. фін.
Дмитро Шмаґала, касієр,
Теодор Грицей, реф. преси.

КЕМПБЕЛ, О.

За один конґрес.

Дня 11 лютого ц. р. на зборах товариства „Сокіл", 218 від. УНС, і на зборах Укр. Громадянського Клюбу в Кемпбел усі члени заявилися за те, щоби був один український національний конґрес.

ЗА УРЯД ТОВАРИСТВА:
Михайло Стахура, предс.,
Петро Лунів, касієр;
Михайло Ткачишин, секр.

КИТАЙСЬКА ЛЕТУНКА.

Панна Лі Я Чінґ, що недавно перелетіла з Вічіти, Канзас, до Ню Йорку, і вибирається в дальшу дорогу до Південної Америки. Вона збирає фонди на допомогу жертв японської війни.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64., відбудуться в суботу, 2. березня, в годині 7. вечір, у St. Boniface Hall, 435 Main St., Paterson, N. J. Просимо всіх членів на ці збори. — Петро Фединкевич, пр.; Іван Бурнас, секр.; Сергій Вінярський, кас.; Стефан Сасовський, рек. секр.

ВЖЕ НЕ ПРОСТА ГОСПОДИНЯ

Коли пані Клерк Джансон з Канзас Сиindependent прийшлося виповняти просьбу за дозвіл їздити автом, вона мала подати теж своє заняття. Звичайно в її становищі писали „Гавсвайф" (господиня). Пані Джансон написала не „гавсвайф", а „гавсговлд екзекютів", себто щось ніби виконний урядник дому.

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ ГОСТЯТЬ ВОЯКІВ

Українські жіночі товариства в Вінніпеґу зробили приняття для українських вояків у канадійській армії в середу, 31 січня, в Інституті Просвіти. В салі було не менше як 300 людей, а між ними коло 50 вояків всякого роду зброї і всякої ранґи. Багато з них були в шотляндських спідничках, як члени Кемерон Гайлендерс. Крім вояків були їх старшини анґлійці та шотляндці, був також премієр Брекен та мейор міста, Квін.

Майже всі промови підчас вечері були анґлійською мовою, крім промови одного з вояків, п. Головатого, що наперед анґлійською, а потім українською мовою подякував за честь, яку їм зроблено.

Число українських вояків у канадійській армії є далеко більше, як пояснювала господиня вечері, пані Димова, тільки не всі могли того вечора дістати відпустку. Крім цього запрошення поодиноких вояків полишено в руках старшин, а ці вибирали з листи тільки тих, що були записані як українці;колиж якийсь був записаний, як поляк, румун, чи росіянин, то їх не бралося під увагу. Як кажуть, число українських вояків у Вінніпеґу сягає до півтори тисячі. Багато українців відїхали вже до Анґлії з першою дивізією.

До столів підчас вечері доносили дівчата в українських народніх убраннях. По вечері та промовах відбулися танці. Також підчас вечері відбулася на сцені музично-танкова програма.

ЯК ВИНАЙДЕНО МИЛО

Кажуть, що спосіб, як виробляти мило, винайшли римляни, і то мабуть римські священики. Нераз таке траплялося, що лоєва свічка скапувала на попіл. Вкінці хтось з римлян відкрив, що коли лій змішається з попелом, то від тієї маси у воді пускається бруд. І таке мило, що складалося з лою та попелу, виробляли люди аж до 1800 року, коли то один з французьких хеміків дослідив, що золову соду можна виробляти із звичайної соли. Від тоді стало можливо виробляти таке мило, якого ми тепер уживаємо.

РОБІТЬ КРАЩУ КАВУ
ДОДАЙТЕ ложечку ЦИКОРІЇ ФРАНКА до кавника або перколятора для додання каві НІЖНІЩОГО СМАКУ Й НЕЗРІВНЯНОГО АРОМАТУ.
Американський Продукт.

ДО НАБУТТЯ в добрих гросерних та складах кави
HEINR. FRANCK SONS, Inc.
FLUSHING, N.Y.

КЛОПОТИ КОЛИСЬ СЛАВНОЇ АРТИСТКИ

Мей Мурей, що десять літ тому була одною з найславніших фільмових артисток, тепер заскаржила до суду свого бувшого чоловіка, князя Мдіванія, щоб той платив їй по тисячу долярів місячно, щоб вона могла заложити дім та перебрала до нього свого 13-літнього сина. В суді виявилося, що Мей Мурей нині не може спромогтись на відповідний дім і тому суд не хоче їй віддати сина. Сина віддано одній виховниці, на що Мдівані призначив пять тисяч долярів.

Люнатик іде в сорочці в другій годині вночі вулицею. Його придержав поліцай.

— Що це?! Що вам прийшло до голови?

Люнатик пробудився й бороniться, загикуючися.

— Ах . . . не гнівайтеся . . ., але . . . я сомнабуліст (себто люнатик).

Поліцай: — Ваша реліґія мені рівнодушна. Але в сорочці не вільно вам бігати — до якої секти ви й не належали би!

АРМІЯ В ОДЕЖІ З МОЛОКА

Ще підчас війни в Етіопії Італія відчула недостачу вовни на виріб одежі для війська. От саме тоді винайдено спосіб виробляти тканину з молока. Та щоб така тканина була міцніша, ниточки з молока перемішують з нитками з вовни. І так витворюється зовсім добра тканина, що придається і на одежу для вояків. Таку тканину називають лянітелем.

ПРИБОРИ ДО КРАШЕННЯ ПИСАНОК
Фарба в порошку, зі старого краю.
Вісім (8) красок: червона ясна, червона темна, жовта, помаранчева, зелена ясна, зелена темна, синя і чорна. Ціна за 8 красок $1.00. Віск пчільний і Кістка до писання 25 ц. Крайовий шафран 25 ц.
ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ блискучі „Христос Воскрес" або картки в формі книжечок з віршами, ціна за дозин 60 ц., 50 карток $1.75, 100 карток $3.00. Картки в формі книжечок люксусові, ціна за дозин $1.00.
Зелене листя до роблення паперових квіток, грос коштує 75 ц.
ПРОПОВІДИ (Слово Боже) о. Юліяна Дзеровича. На всі неділі і свята, 2 томи, брошуроване, ціна $1.50
Церковні Пісні, з нотами .... .50
Ладан (Кадило), для церковного ужитку, фунт .... .75
Ладан (Кадило) для домашнього ужитку, бакса .... .25
Сіль Моршинська, імпортована з краю, оригінально паковано в склянних слоїках, поручається на шлункові недомагання .... .75
UKRAINIAN BAZAAR
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

DR. JOHN DERUHA
128 ІСТ 86. ВУЛИЦЯ
(над стацією підземної залізничої лінії Лексинґтон Ев.)
Канцелярія положена центрально: до неї легкий доїзд з усіх сторін. Осібні ждальні для жінок. Урядові години: 10—2, 4—9. В неділі 10—2. Спеціяльну увагу присвячується чоловічим і жіночим недугам, неправильностям, слабостям. Докладна екзамінація з розслідом крови $2.
ДОБИВСЯ ЛІКАРСЬКОГО СТУПНЯ В ЕВРОПІ.

МОЛИТВЕННИКИ

ВІНОЧОК в чорній оправі, малий формат для дітей $1.00
АНГЕЛ ХРАНИТЕЛЬ в ґарній чорній оправі 1.50
ПОМИЛУЙ НАС БОЖЕ в ґарній чорній оправі 1.50
ПОМИЛУЙ НАС БОЖЕ в білій кавчуковій оправі 2.00
БОГ РАДОСТЬ МОЯ, сторін 606 в ґарній мягкій чорній оправі 2.50

Замовлення і належитість слати на адресу:
"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

Пошукую брата ВОЛОДИМИРА САВІЦЬКОГО, родом з Волинської губернії, перебував коло 1918 року в Ґарфілд, Н. Дж., жив також в Ню Йорку і Дітройт. Хто би про нього знав, або він сам, хай напише до:
Mrs. ANASTASIA KARPINSKA,
263 Dorothy Street,
Winnipeg, Manitoba, Canada.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРҐ і АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

УВАГА
ФІЛЯДЕЛЬФІЯ І ОКОЛИЦЯ
ІВАН ҐАСИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Похорони по ціні так низькій як $150.
Модерна обстанова. Обслуга чесна й щира. Через телефон ми немовби сусідами

Office Address:
JOHN HASYN
Undertaker & Embalmer
3948 N. SMEDLEY STREET,
SAGamore 3563 PHILA., PENNA.

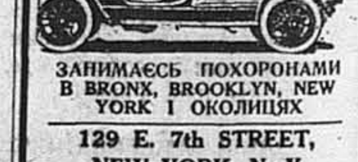
МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниці як далеко поза Нюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга щира і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150.
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

65 міліонів осіб у Злучених Державах є тепер обезпечені на життя.

В уміркованім кліматі пересічний день є найхолодніший коло сходу сонця.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(102)

Що ви під тим думаєте? Невже ви справді маєте якийсь плян утечі, чи може говорите собі оттак, щоб мене потішити?" — запитав Пері. „Так, маю плян", відповів, ніби жартуючи, Тарзан. „Чоловіче, з тими ланцюхами на ногах ти думаєш утікати?" — знов запитав Пері. „Ланцюхи я міг би перервати", знов завважив Тарзан.

„Можете перервати?" — здивовано запитав Пері. „Чомуж того не робите? Рвіть і втікаймо". „Не можна так у поспіху робити. Бо на наші пяти пустяться зараз сторожі. Всіх їх ми не поконаємо. Але я маю інший плян: я думаю підготовити повстання серед тих невільників!" Перієві страшенно подобалась та думка.

По тій короткій розмові Тарзан взявся до підготови повстання. Він запримітив, що деякі невільники були відокремлені і тяжче працювали, ніж інші. Немов якась спеціяльна кара ваготіла над ними. Це були раторці. Один із них працював недалеко Тарзана. Тарзан почав підсуватись до нього, щоб завести розмову.

Підійшовши до нього так близько, як позволяв ланцюх, він почав бистро оглядати невільника. З черги невільник почав позирати в його бік. Далі він запитав: „Чого ти від мене хочеш? Хіба ти не знаєш, що коли вони схоплять нас, як ми будемо розмовляти, то обом нам прийде смерть?" „Я це знаю", відповів Тарзан.